DABAS VĒROTĀJIEM
DZĪVNIEKI UPES KRASTOS

Abava aicina!

Dabas parka „Abavas senleja" teritorijā drīkst brīvi staigāt, vērot ainavas, augus, putnus un dzīvniekus, lasīt ogas un sēnes, braukt ar velosipēdu un airu laivām. Ar automašīnu drīkst braukt tikai pa vispārējās lietošanas ceļiem. Telšu celšana un ugunskuru kurināšana ir atļauta tikai šim mērķim paredzētās un labiekārtotās vietās.

Abava ir Kurzemes skaistākā upe. Tās ieleja izceļas ar lielu dabas daudzveidību, krāšņām ainavām un bagātu kultūras mantojumu. Ielejas dabas un kultūras vērtību aizsardzības nodrošināšanai ir izveidots dabas parks „Abavas senleja".

Parka teritorijā var aplūkot citviet reti sastopamas augu un dzīvnieku sugas un to dzīvotnes, ūdenskritumus, dižakmeņus un atsegumus, gleznainas ainavas, arheoloģijas, arhitektūras, modernās mākslas un pilsētbūvniecības pieminekļus.

LAIVU MARŠRUTA RAKSTUROJUMS

Laivu tips
Smailes, kanoe vai kajaki. Var braukt arī ar piepūšamajām laivām, tikai tad jārēķinās ar lielāku laika patēriņu un fizisko piepūli.

Sākums
Rendas tilts, iekāpšana kreisajā krastā.

Beigu punkts
Apmetnes vieta Ventas kreisajā krastā iepretīm Abavas ietekai.

Garums: 36 km.

Aptuvenais laiks: divas dienas.

Grūtības pakāpe
Viegls maršruts. Piemērots atpūtas braucieniem ar ģimeni, draugiem. Mazūdens periodā atsevišķi Abavas posmi ir ļoti sekli. Izvēloties garāko maršrutu, jārēķinās, ka Ventā un Nabas ezerā var traucēt pretvējš.

Upes kritums: vidēji – 0,29 m/km.

Attālums no Rīgas: 131 km.

Alternatīvas
Maršrutu var turpināt līdz Lielajam Nabas ezeram, 4 km lejpus Abavas ietekai Ventā nogriežoties pa kreisi kanālā, kurš ezeru savieno ar Ventas upi. Diemžēl, kanāls nav labi pamanāms. Orientieris ir elektrības vadi, kas iet pāri Ventai. Ja kanālu neizdodas pamanīt, brauciet vēl 4 km uz priekšu līdz Zlēku tiltam. Nabas ezerā laivu braucienu varat beigt kempingā „Nabīte" vai kādā no atpūtas vietām ezera R krastā, autoceļa Ventspils – Kuldīga malā.

Nokļūšana
Ja laivu braucienā dodaties vismaz ar divām automašīnām, tad vienu varat atstāt stāvlaukumā Rendas centrā, bet otru – maršruta beigu punktā, taču jārēķinās ar sliktu ceļa segumu posmā Abavas izteka – Padure un nedrošību. Ja maršrutu esat plānojuši veikt līdz Nabas ezeram, tad otru automašīnu varat atstāt kempingā „Nabīte". Taču daudz ērtāk un drošāk būs, ja izmantosit laivu iznomātāju piedāvātos autostāvvietu un transporta pakalpojumus.

Aprīkojums
Zvēru un putnu vērošanai noderēs tālskatis ar 8 reiz 30 vai 10 reiz 50 palielinājumu. Retāk sastopamu sugu atpazīšanai noderēs sugu noteicēji.

Informācija
Informācija par putniem: www.putni.lv.
Informācija par zvēru vērošanu: www.pedustasti.lv. Ceļojuma laikā tapušās fotogrāfijas iespējams augšuplādēt portālā www.dabasdati.lv, kur nofotografēto sugu palīdzēs noteikt speciālists.

PADOMI CEĻOTĀJIEM

- Lieki netraucē ne citus ceļotājus, ne upes iemītniekus.
- Saudzē putnu un zvēru dzīvesvietas.
- Cieni atpūtas vietu ierīkotājus. Saudzē to izveidoto infrastruktūru.
- Neatstāj atkritumus. Ved tos sev līdzi.
- Dalies ar savām zināšanām pārdomāti.
- Centies uzzināt vairāk.
- Atbalsti vietējos zemniekus un uzņēmējus. Izmanto viņu piedāvātos produktus un pakalpojumus.

Abavas upes posms no Rendas līdz ietekai Ventā ir piemērots laivotājiem, kuri laivošanai izvēlas „mežonīgākas" Latvijas vietas. Šajā upes posmā „civilizācijas labumi" nav pieejami. Tā kā līdz upei ved tikai daži ceļi, laivošanas laikā satiksiet vien retus ūdenstūristus vai makšķerniekus. Toties upe šeit ir straujāka nekā citur Abavā, un nobrauciens priecēs ar krācēm, brasliem, avotiem un atsegumiem.
Mežainais un maz apdzīvotais senlejas posms ir īpaši bagāts dzīvniekiem, tādēļ dzīvnieku vērošana var būt aizraujoša papildu nodarbe laivošanas laikā. Uzmanīgam vērotājam šeit iespējams ieraudzīt arī citviet reti sastopamas sugas, piemēram, melno stārķi, mazo ērgli vai dīķu nakts sikspārni.

TŪRISMA PAKALPOJUMI

Ūdenstūristu apmetnes:
Abava ir viena no retajām Latvijas ūdenstūristu upēm, kuras krastos pieejams salīdzinoši plašs ūdenstūristu apmetņu un telšu vietu klāsts. Aktuālāko informāciju par izvēlētajam maršrutam un laivu tipam piemērotākajām atpūtas vietām sniegs laivu iznomātāji.

Laivu noma, transports, maršruta plānošana:
www.juraslaivas.lv, 29464901;
www.laivo.lv, 26825352;
www.hotelplosti.lv, 26310303;
www.kurzemeslaivas.lv, 26361979;
Anša laivas, 26520410.

Gida, instruktora un laivu brauciena pavadoņa pakalpojumi:
www.juraslaivas.lv, 29464901.

Tūrisma informācija:
www.celotajs.lv, 67617600;
www.visit.kuldiga.lv, 63322259;
www.tourism.ventspils.lv, 63622263.

Neatliekamās palīdzības dienesta tālrunis: 112

Ēdināšana: Rendā (vasaras sezonā).

Tuvākās naktsmītnes:
Avoti (Rendā), 29464901;
Spērveles, 63373378;
Lejastiezumi (Usmas ez.), 26668517;
Zāģkalni (Usmas ez.), 29195412;
Vella dzirnavas (Zlēku ūdensdzirnavās), 26405793;
Nabīte (pie Nabas ez.), 29458904;
Strunķukrogs (netālu no Nabas ez.), 29485322.

1
Strautu zilspāre

14
Zivju dzenītis

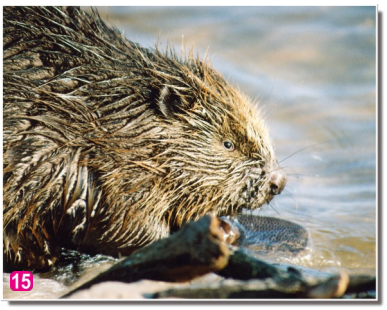
15
Bebrs

Citus aktīvā tūrisma maršrutus meklējiet **www.celotajs.lv**.

LAUKU CEĻOTĀJS
Latvijas Dabas fonds
eea grants
norway grants
Daļēji finansēts ar EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu granta palīdzību no Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas.

KUKAIŅI

Vienas no krāšņākajām spārēm, kuras siltās un saulainās dienās (no maija sākuma līdz augusta beigām) nereti izdodas novērot upju krastos, ir zilspāres. Latvijā sastopamas divas zilspāru sugas. Tās viegli atšķirt pēc tēviņu spārniem. Ja **strautu zilspāres** 1 tēviņiem spārni ir vienlaidus tumši zilā līdz zili brūnā krāsā, tad **upju zilspāres** 2 tēviņiem tumši zila ir tikai spārna vidusdaļa, bet spārna pamats un gals ir caurspīdīgs. Abu sugu mātītes ir zeltaini zaļas.

Lēni tekošu, smilšainu upju krastos no jūnija līdz septembrim nereti izdosies pamanīt **melnkāju upjuspāri** 3. Tās ir melnas, samērā druknas, līdz 5 cm garas spāres ar dzelteniem vai gaiši zaļiem plankumiem. No līdzīgām sugām atšķiras ar šauru, gaišu līniju pār muguru un melnajām kājām.

Abavas senleja var lepoties ar citviet reti sastopamo **cīrulīšu dižtauriņu** 4. Šī tauriņa kāpuri barojas tikai uz vienas sugas augiem – blīvguma cīrulīšiem, kas zied agri pavasarī. Lai arī tauriņš atgādina parastu kāpostu balteni, ir vērts palūkoties uz virsspārnu malām, kas nav melnas, bet caurspīdīgas. Turklāt, atšķirībā no kāpostu balteņa, tas lido ļoti lēni.

Viens no pirmajiem dienas tauriņiem, ko agrie pavasara laivotāji var pamanīt Abavas krastos, ir **krūkļu baltenis** jeb **citrontauriņš** 5. Citrontauriņš ir spilgti dzeltenā krāsā, tādēļ to grūti sajaukt ar kādu citu.

PUTNI

Abavas senlejā ligzdo 5 līdz 7 zivjērgļu pāri. **Zivjērglis** 6 ir gaišs, vidēji liels plēsējs ar gariem, slaidiem spārniem, kurus lidojumā tur mazliet ieliektus. Pārtiek no zivīm. Medījumu noskata lidojumā. Pēc neilgas plivināšanās uz vietas pikē pēc tā ūdenī, dažkārt pat pilnībā ienirstot. Paceļoties no ūdens, vienmēr purināās. Medījumu nes nagos. Zivjērglis ir gājputns. Ligzdošanas vietās no Āfrikas atgriežas aprīlī. Aizceļo septembrī, oktobrī.

Zivju gārnis 7 ir gaiši pelēks, par stārķi nedaudz mazāks putns ar garu, izliektu kaklu. Bieži redzams nekustīgi stāvam vai bradājam pa ūdeni un lūkojam medījumu. Barojas galvenokārt ar zivīm, taču nesmādē arī kukaiņus, vardes, peles un citus dzīvniekus. Ligzdo kolonijās. Ligzdas būvē augstu kokos, ūdeņu tuvumā. Latvijā uzturas no aprīļa līdz augustam.

Meža pīles, kas bieži sastopamas pilsētu parku dīķos, ligzdo galvenokārt dabiskajās ūdenstilpēs. Pavasarī un vasaras sākumā meža pīles tēviņš 8 ir ļoti košs. Vasaras otrajā pusē, pēc spalvu maiņas, tas kļūst līdzīgs mātītei, kas visu gadu ir raibi brūna 9. Latvijā ligzdojošās meža pīles nereti pārziemo Rietumeiropā, taču daļa paliek šeit arī pa ziemu, tādēļ novērojamas visu gadu.

Lielā gaura 10 ir par meža pīli nedaudz lielāks un slaidāks putns ar garu, šauru knābi. Tēviņiem vēders, kakls un krūtis baltas, bet pleci un galva – melna. Lielāko dzīves daļu pavada uz ūdens. Barojas nirstot vai peldot ar iegremdētu galvu. Bieži tup uz akmeņiem vai sērēm. Iztraucēta parasti mūk, skrienot pa ūdeni. Ligzdo ūdens tuvumā esošu vecu koku dobumos. Ziemo jūrā un neaizsalstošos iekšzemes ūdeņos.

Par meža pīli mazāka pīle ar apaļu galvu, īsu kaklu, strupu knābi un spilgti dzeltenu aci ir **gaigala** 11. Tēviņa apspalvojums melnbalts. Riesta laikā tiem ir balts, labi pamanāms laukums starp aci un knābi. Mātītes pelēkas ar brūnu galvu un baltu vēderu. Līdzīgi kā lielā gaura ligzdo koku dobumos un ziemo jūras piekrastē. Iztraucēta glābjas nirstot.

No maija līdz jūlija vidum upes krastos bieži pamanāms strazda lieluma pelēkbrūns putns ar baltu vēderu – **upes tilbīte** 12. Iztraucēta tā veikli lido prom ar skaļiem saucieniem „fu-tii-fu-tii". Raksturīgs straujš lidojums, kas mijas ar neilgu planēšanu ar nolaistiem spārniem. Lidojuma laikā gar spārna malu labi redzama balta līnija.

Krastu čurkstes 13 krastu atsegumos un nobrukumos rok alas. Alas galā tās ierīko no zāles stiebriem un lapām vītu ligzdu. Dzīvo kolonijās. Barojas to tuvumā, ķerot kukaiņus. Latvijā tās uzturas no maija līdz augusta beigām.

Zivju dzenītis 14 ir viens no krāšņākajiem Latvijas putniem. To grūti sajaukt ar kādu citu. Visbiežāk pamanāms lidojumā, taču mēdz nekustīgi sēdēt uz zara upes krastā. Lidojot izdod spalgu, raksturīgu saucienu. Pārtiek no nelielām zivtiņām, kuras medī nirstot. Līdzīgi kā krastu čurkste ligzdošanai krastu nobrukumos vai atsegumos rok alu. Nereti Latvijā paliek arī ziemās.

ZVĒRI

Kā jau daudzviet Latvijā, arī Abavā ir iespēja ieraudzīt **bebrus** 15 vai vismaz to darbības pēdas. Par bebra klātbūtni liecina nograužti koki un ar kokiem, zariem, dubļiem un akmeņiem nostiprināti upju aizsprosti. Stāvajos upes krastos mēdz izveidot slidenas dubļu taciņas, pa kurām upē iešļūc uz vēdera. Labs peldētājs un nirējs. Pa sauszemi pārvietojas gāzelēdamies, ar asti izsmērējot pēdas, tādējādi bebra pēdas 16 izdosies ieraudzīt reti. Ja dzīvnieks sadzird kādu tuvojamies, tas cenšas atnācēju aizbaidīt, nirstot un ar asti taisot skaļus plunkšķus. Lai varētu nepamanīts iznākt no ūdens, upes krastos rok alas, kurās neuzmanīgs gājējs var viegli iekrist. Augēdājs. Dzīvo ģimenēs.

Ūdrs 17 ir veikls gan ūdenī, gan krastā. Labi nirst. Pēc ieniršanas pamazām izelpo plaušās esošo gaisu, tādēļ pēc maziem burbulīšiem virs ūdens var izsekot tā zemūdens ceļam. Pārtiek no zivīm, vardēm, gliemenēm un citiem sīkiem dzīvniekiem. Medī naktīs. Upes krastos dažreiz var pamanīt dubļu un mālu uzkalniņus, no kuriem tas naktīs rotaļājoties šļūc lejā. Vientuļnieks. Gan ūdru, gan bebru neaizsalstoša ūdens tuvumā iespējams novērot arī ziemās.

2 Upju zilspāre

3 Melnkāju upjuspāre

4 Cīrulīšu dižtauriņš

5 Citrontauriņš

6 Zivjērglis

7 Zivju gārnis

8 Meža pīles tēviņš

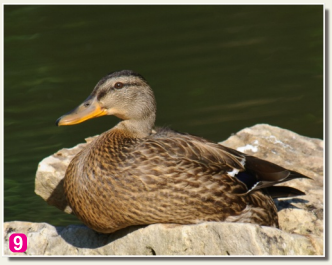
9 Meža pīles mātīte

10 Lielās gauras mātīte

11 Gaigalu pāris

12 Upes tilbīte

13 Krastu čurkstes

16 Bebra pēdas

17 Ūdrs

„Lauku ceļotājs"
Kalnciema iela 40, Rīga, LV-1046, Latvija
T: +371 67617600, F: +371 67830041
lauku@celotajs.lv, www.celotajs.lv

Teksts: Maija Medne, Valda Baroniņa. Foto: Ainārs Auniņš, Andris Klepers, Jānis Ķuze, Viesturs Lārmanis, Maija Medne, Aivars Petriņš.

www.celotajs.lv www.ldf.lv